

FRANCESC PÉREZ I FERRER

Diaris i memòries

1937-1950/55

EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2019

INTRODUCCIÓ

Aquest llibre no és altra cosa que la transcripció de les memòries de mon pare, el solleric Francesc Pérez i Ferrer (1919-1976), redactades en castellà i recollides en quatre llibretes manuscrites en forma de diari, més una plagueta de memòries. Els escrits van acompanyats d'un àlbum fotogràfic que recull unes 140 instantànies referenciades en el text, que li confereixen un major valor i credibilitat. Val a dir que la segona llibreta ha desaparegut i tan sols en resten les fotografies que, no obstant això, també s'inclouen aquí.

L'àlbum de fotos i les quatre llibretes de memòries.

El relat de l'obra manté fidelment la redacció original de l'autor, fins i tot en aquelles paraules o frases que va ratllar o corregir. Algunes persones que compareixen en el text no han pogut ser degudament identificades i, per tant, es mantenen les inicials abreujades en origen. Es citen entre claudàtors aquelles parts del manuscrit que han desaparegut, però que poden ser reconstruïdes. S'ha incorporat un centenar de notes a peu de pàgina i diverses acotacions explicatives, per tal d'ajudar a comprendre millor el text. Moltes de les notes s'han extret del capítol XV del llibre *La Artilleria de Mallorca durante el Glorioso Alzamiento Nacional*, escrit i publicat per *el que fue jefe del Regimiento durante todo el período*, que era el tinent coronel en Gerardo Martínez de Tejada Rogero. L'existència d'aquest exemplar ha permès comparar la versió oficial dels esdeveniments bèl·lics de la guerra espanyola amb la visió real dels qui ho vivien des de la tropa.

La notícia de l'avortament d'un complot per derrocar el general Franco que tingué lloc l'any 1948, fruit de l'aliança entre els monàrquics i l'oposició a l'exili, va causar desassossec entre la gent que no contemporitzava amb el règim. Per temor a possibles represàlies, en Francesc va revisar el seu diari per tal d'eliminar aquelles anotacions i pensaments que li poguessin ocasionar problemes, i va esgarrinxar-ne algunes fulles. Potser que també en aquell moment fes desaparèixer la llibreta que manca. La conseqüència és que, ara, el manuscrit és incomplet i impossible de reconstruir. No obstant això, els ideals bàsics inicials i els canvis de mentalitat que s'obraren en el seu pensament vital a força d'aprenentatge i raciocini es poden seguir ben clarament a través del text conservat.

L'experiència viscuda a la guerra i –sobretot– la repressió, les injustícies i les penúries de la postguerra, marcaren profundament la vida d'en Francesc Pérez i el portaren a refusar qualsevol ideologia de tipus militarista i les seves manifestacions. Deia que fer marxar en fila els joves un darrere l'altre, armats i uniformats, sense llibertat ni voluntat, era un espectacle denigrant. Pel mateix motiu, repudiava la idea de seguir cegament les consignes d'un líder i renegava de qualsevol servilisme. Mai no va deixar que els seus fills juguessin

amb cap tipus d'armes; i les historietes il·lustrades tipus *El Capitán Trueno*, *Roberto Alcázar y Pedrín*, o *Hazañas Bélicas*, tant de moda els anys seixanta i setanta, mai no tingueren entrada a casa seva. Tampoc no tolerava el futbol, un esport per a ell gregari, en el que un grup de joves corre al darrere d'una pilota amb el pobre i trivial objectiu de marcar un *goal*.

Políticament, es va decantar cada vegada més cap a la ideologia republicana i els postulats defensats pel nacionalisme de la burgesia catalana. Entrà en contacte amb una part de la intel·lectualitat del Principat i es dedicà a cultivar la música i aprofundir en la llengua pròpia de Mallorca, adoptant el català com a llengua vehicular, fins i tot a les dependències de les oficines municipals on treballava. Igualment es va ocupar en l'estudi de la història del seu petit país i del seu poble, tal com és de veure en la biografia que s'insereix a continuació.

Després de la darrera anotació en el seu quadernet de memòries, en Francesc encara visqué poc més de 25 anys. Foren anys traumatzats per la vergonya i per la por. Vergonya perquè, malgrat la seva joventut i inexperiència, havia participat voluntàriament a una confrontació armada de conseqüències terribles: violència, fam, represàlies i manca de llibertat. I por de que, en el futur, la situació es pogués repetir. Per això va guardar les seves memòries. Pensava que, en un altre moment de radicalització política del país, la seva experiència en el camp de batalla i en els quarters el podria treure d'una situació apurada.

No, per això, era pessimista. Més bé al contrari, practicava un humor àcid i intel·ligent, amb un punt d'ironia. Temia, més que res, la misèria intel·lectual, la imposició ideològica, la incultura, el menyspreu i la intolerància que el poeta Antonio Machado tan gràficament va expressar en el famós quartet que en Francesc Pérez citava sovint:

*Castilla miserable
ayer dominadora
envuelta en sus andrajos
desprecia cuanto ignora.*

Avui, quan es compleixen els cent anys del seu naixement, cal constatar i lamentar que el seu temor estava justificat. La intolerància, la represàlia, la violència, la malversació econòmica i la limitació de les llibertats dels que fan gala una part dels nostres representants polítics justifiquen per si mateixa la publicació d'aquestes memòries.

Plàcid Pérez i Pastor

SIGNES CONVENCIONALS

[sic] = Possible error o mancança de l'autor.

[...] = Paraules o frases que manquen a l'original.

[text] = Text suposat o que manca.